

REFERAT Klima- og Bæredygtighedsudvalget 2018-2019 d. 30-04-2018

Mødedato Mandag d. 30. april 2018 kl. 00:00

Mødested Mødelokale 1, Vibegård, Rønne

Indholdsfortegnelse

Fraværende og bemærkninger til dagsordenen.....	3
Langsigtede mål i forlængelse af visionsseminar.....	5
Bright Green Island visionen - de otte Bornholmermål.....	8
Proces for det videre arbejde med Bright Green Island visionen.....	11
Nedbringelse af CO2-udledning på transportområdet.....	14
Dialogmøde d. 3. maj 2018 om tilflytning og bolig.....	17
Sager til høring i Ældreråd og Handicapråd.....	20
Gensidig orientering.....	22

Punkt 1: Fraværende og bemærkninger til dagsordenen

Åbent punkt

1 Fraværende og bemærkninger til dagsordenen

00.01.00P35-0101

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Klima- og Bæredygtighedsudvalget	30-04-2018	1	

Fraværende

Ingen.

Bemærkninger til dagsordenen

Ingen.

Punkt 2: Langsigtede mål i forlængelse af visionsseminar

Bilag

Målskabelon 2018

Åbent punkt

2 Langsigtede mål i forlængelse af visionsseminar

00.01.00P22-0079

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Klima- og Bæredygtighedsudvalget	30-04-2018	2	

Hvem beslutter

Klima- og Bæredygtighedsudvalget beslutter

Resumé

Den nylttrådte kommunalbestyrelse afholdte i februar et visionsseminar, hvor overordnede visioner for Bornholm blev drøftet og formuleret. Kommunalbestyrelsens arbejde med visioner er mundet ud i én hovedvision, som lyder: *Vi skal være 42.000 bornholmere i 2028.*

Med afsæt i denne overordnede vision har kommunalbestyrelsen lagt seks visionsspor, der tilsammen skal gøre Bornholm til et så godt sted at bo og flytte til:

- *Nye værdifulde jobåbninger i 2028*
- *Nye hjem. Gennem partnerskaber. På hele øen*
- *Bornholm er det attraktive tilvalg*
- *Trivsel og arbejdsglæde i ældrelivet*
- *Vi skal løfte børnene, også socialt. Vi vil bryde den sociale arv for at skabe ressourcerstærke bornholmere, børn som voksne*
- *Vi skal anvende vores nærværende ressourcer bedre*

På baggrund af den overordnede vision og visionssporene skal fagudvalgene nu konkretisere langsigtede mål for valgperioden.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller,

- Udvalget udarbejder langsigtede mål i forlængelse af resultaterne fra visionsseminaret.
- Udvalget drøfter mål for budget 2019.

Klima- og Bæredygtighedsudvalget den 30. april 2018:

Drøftet.

Sagsfremstilling

I forlængelse af visionsseminaret i februar i Ystad samt udvalgenes drøftelser på marts-møderne, skal udvalgene nu blive mere konkrete i formuleringen af de langsigtede mål for valgperioden.

Kommunalbestyrelsens arbejde med visioner, er mundet ud i en hovedvision, der lyder som følger:

Vi skal være 42.000 bornholmere i 2028

For at nå nærmere en indfrielse af visionen har kommunalbestyrelsen lagt seks visionsspør, der tilsammen skal gøre Bornholm til et så godt sted at bo og flytte til, og bidrage til at tiltrække og fastholde borgere på Bornholm.

- *Nye værdifulde jobåbninger i 2028*
- *Nye hjem. Gennem partnerskaber. På hele øen*
- *Bornholm er det attraktive tilvalg*
- *Trivsel og arbejdsglæde i ældrelivet*
- *Vi skal løfte børnene, også socialt. Vi vil bryde den sociale arv for at skabe ressourcestærke bornholmere, børn som voksne*
- *Vi skal anvende vores nærværende ressourcer bedre*

Udvalgene skal på møderne i april udforme langsigtede mål, der relaterer sig til hovedvision og visionssporene. Vision og visionssporene (herefter: visionerne) har et tiårigt sigte. Udvalgenes langsigtede mål skal gælde for valgperioden – hvad er det udvalget konkret vil opnå, for at komme nærmere visionerne i løbet af de fire år? Kommunalbestyrelsens visioner og udvalgenes mål samles i slutningen af juni i ét dokument: "*Kommunalbestyrelsens visioner og strategier*".

Mål for 2019

På udvalgmøderne i april skal udvalgene derudover drøfte hvilke mål, der i 2019 skal sættes for at nå de langsigtede mål. Udvalgene skal på møderne i maj drøfte de endelige mål for 2019 til endelig vedtagelse i juni, således at målene kan forbindes til de efterfølgende budgetdrøftelser. Der er dermed en tæt forbindelse mellem, hvilke mål kommunalbestyrelse og udvalg sætter sig, og den økonomiske fordeling.

Udvalgenes arbejdsprogram

Ligesom kommunalbestyrelsens visioner og udvalgenes mål samles i ét dokument, bliver der for hvert udvalg udarbejdet et dokument, der kaldes: "*udvalgets arbejdsprogram*". Udvalgets arbejdsprogram indeholder udvalgets langsigtede mål, mål for de enkelte budgetår, opfølgning på målene. Derudover kan udvalget vælge at tilføje mål og indsatser på udvalgets område, der ikke er relateret til budgetprocessen.

Udvalgets arbejdsprogram revideres efter behov, og mindst to gange om året – ved målopfølgning og når udvalget sætter mål for det kommende budgetår.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Punkt 3: Bright Green Island visionen - de otte Bornholmermål

Bilag

Bright Green Island Bornholmermål_KBU og KB

Bright Green Island Vision og handleplan, version 1

Åbent punkt

3 Bright Green Island visionen - de otte Bornholmermål

24.00.00P00-0003

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Klima- og Bæredygtighedsudvalget	30-04-2018	3	

Hvem beslutter

Klima- og Bæredygtighedsudvalget indstiller.
Kommunalbestyrelsen beslutter.

Resumé

Som led i processen med revitalisering af Bright Green Island visionen er der udarbejdet 8 Bornholmermål, der fungerer som strategiske mål for Bright Green Island visionen. Kommunalbestyrelsen skal tiltræde de 8 Bornholmermål.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller,

a) at kommunalbestyrelsen tiltræder de 8 Bornholmermål, der er de strategiske målområder i øens nye Bright Green Island Vision.

b) at kommunalbestyrelsen tiltræder dokumentet Bright Green Island Vision, med forventning om senest om ét år at behandle en handleplan for en række offentlige/private fyrtårsprojekter til Bright Green Island visionens udmøntning.

Klima- og Bæredygtighedsudvalget den 30. april 2018:

Ad a) Anbefales.

Ad b) Anbefales.

René Danielsson kan ikke tiltræde Bornholmermål nr. 4 og 6.

Sagsfremstilling

Kommunalbestyrelsen besluttede i 2016, at Bright Green Island strategien, der siden 2008 har været Bornholms strategi for grøn omstilling, skal videreudvikles og gives en stærkere forankring i det bornholmske samfund.

Som led i dette skulle vision og mål for Bright Green Island gentænkes og udfoldes i bredt inddragende og ø-forankrende proces.

Borgmesteren inviterede derfor den 6. og 7. i oktober 2017 bornholmske beslutningstagere, erhvervsliv, interesseorganisationer og engagerede borgere til Bornholmerdøgnet i Kyllingemøren, en to dages visions- og strategikonference for Bornholms grønne omstilling.

Denne blev fulgt op af et stormøde den 8. november i Rønne, hvor de 8 Bornholmermål blev præsenteret sammen med de mange indsats og projektforslag der blev prioriteret på Bornholmerdøgnet.

De 8 Bornholmermål lyder:

1 Bornholm gør bæredygtighed til god forretning.

- 2 Bornholm fører regnskab med sin grønne omstilling.
- 3 Bornholm vil til enhver tid være et forbillede som et klimavenligt samfund.
- 4 Bornholm kører grønt på land.
- 5 Bornholm kobler bæredygtighed og boliger med kulturel identitet.
- 6 Bornholm er fyrtårn for bæredygtige danske fødevarer.
- 7 Bornholm gør sin naturrigdom til en del af bundlinjen.
- 8 Når jeg er på Bornholm, er jeg en del af Bright Green Island.

Bilag 1 indeholder en oversigt over de otte mål med en kort uddybning af hvert måls underliggende målsætninger.

De 8 Bornholmermål udgør 8 nye strategiske målområder for Bright Green Island visionen.

Det samlede materiale fra arrangementerne i Kyllingemoderen og stormødet er, sammen med indsamlet viden om eksisterende og planlagte tiltag, samlet til den nye Bright Green Island Vision, der som sådan kan betragtes som Bornholms fælles vision for øens grønne omstilling. Der er vedhæftet et udkast som bilag 2.

Afsnittene "Det kan vi gøre" under hvert Bornholmermål er en idebank over tiltag, som øens forskellige parter har fremlagt i den foreløbige proces. Det betyder, det er *mulige* indsatser, som kommunen og øvrige partnere på øen senere hen kan vælge at arbejde med. I løbet af det næste år kan idebanken gennemgås med øens partnere med henblik på yderligere kvalificering, fx med udpegning af fyrtårnsprojekter.

Kommunens rolle er både at være tovholder og aktiv deltager i Bright Green Island arbejdet. Det derfor oplagt, at kommunen og det politiske niveau tilkendegiver et formelt medejerskab til den nye Bright Green Island Vision.

Det indstilles derfor, at kommunalbestyrelsen tiltræder de 8 Bornholmermål og det samlede visionsdokument, og i senere proesser forholder sig til, hvilke konkrete indsatser kommunen skal arbejde med under de forskellige Bornholmermål.

Under forudsætning af at kommunalbestyrelsen tiltræder de 8 Bornholmermål, kan udvalgenes mål sammenholdes med disse mere overordnede mål, i det omfang det er relevant for udvalgsmålene, når disse behandles på udvalgenes juni-møder.

Med tiltrædelsen forpligtiger kommunalbestyrelsen sig ikke til konkret målopfyldelse, men tilkendegiver alene overordnet opbakning til de mål, der er udarbejdet af aktørerne bag ønsket om den grønne omstilling. Aktørkredsen består af repræsentanter fra erhvervsliv, borgerforeninger, interesseorganisationer, m.fl.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Punkt 4: Proces for det videre arbejde med Bright Green Island visionen

Åbent punkt

4 Proces for det videre arbejde med Bright Green Island visionen

24.00.00P00-0003

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Klima- og Bæredygtighedsudvalget	30-04-2018	4	

Hvem beslutter

Klima- og Bæredygtighedsudvalget beslutter.

Resumé

Klima- og Bæredygtighedsudvalget skal bringe arbejdet med Bright Green Island visionen og virkeliggørelsen af den videre, og der er derfor planlagt en todelt proces for 2018, som KBU skal godkende.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller,

- at der godkendes en overordnet proces i to faser:
 - Første fase: Forår 2018: første afklaring af rammerne for samarbejde og evt. understøttelse af arbejdsgrupperne under Bright Green Island. Konkret indkalder udvalget til et afrapporteringsmøde med arbejdsgrupperne i ultimo maj/primus juni 2018.
 - Anden fase, efterår 2018: afdækning af partnersamarbejde med eksisterende organisationer. Konkret inviterer udvalget relevante partnere fra bl.a. brancheorganisationer og borgerforeninger til dialogmøder.

Klima- og Bæredygtighedsudvalget den 30. april 2018:
Godkendt.

Sagsfremstilling

Som beskrevet under punktet vedr. godkendelse af de 8 Bornholmermål er det kommunalbestyrelsens ønske, at der sker en bred involvering og forankring af arbejdet med den grønne omstilling på Bornholm under brandet Bright Green Island.

Det anses for nødvendigt med medejerskab og involvering fra alle relevante parter på øen, hvis vi skal finde de gode løsninger i den grønne omstilling, og få dem indarbejdet i hverdagen på alle niveauer. Det gælder således både i de bornholmske husholdninger, i foreningslivet, i erhvervslivet, i transportsektoren, i øens energiproduktion og ressourcehåndtering samt i kommunens øvrige virke.

Udover at udvikle de overordnede strategiske mål, Bornholmermålene, blev aktørerne på Bornholmerdøgnet i Kyllingemoderen inviteret til at drøfte, *hvordan* vi fremadrettet skal styrke den grønne omstilling i de forskellige sektorer samt i tværgående samarbejder. Dette

udmundede i et katalog over indsatser og projektideer samt nedsættelse af en række arbejdsgrupper, der ønsker at arbejde med indsatser under de forskellige Bornholmermål. Projektidéerne og Arbejdsgrupperne dækker bredt og spænder fra indsatser og aktører i tilknytning til eksisterende processer, som fx Fødevarestrategien og arbejdet med grøn dannelse på skoleområdet, til nye idéer og samarbejder som fx rammeprojekt for lokale nyttehavere og borgerrettet initiativ til fremme for elbilkørsel.

For at bringe arbejdet med Bright Green Island visionen videre planlægges en todelt proces, der dels har til formål at få en status på arbejdsgruppernes arbejde og dels at styrke inddragelsen af erhvervsliv og borgerforeninger i arbejdet med at virkeliggøre visionen.

Første fase, forsommeren 2018

Klima- og Bæredygtighedsudvalget mødes med arbejdsgrupperne til et afrapporteringsmøde ultimo maj eller start juni, med henblik på afklaring af gruppernes indsatser og ambitioner, samt hvordan arbejdet tænkes organiseret af grupperne fremadrettet, og om der evt. er elementer, der kan indgå – eller allerede indgår - i kommunens eksisterende processer og indsatser.

Planen er at grupperne inviteres individuelt og forinden har fået tilsendt en skabelon, som kan bruges til deres præsentationer for udvalget. Der afsættes 20 minutter til hver arbejdsgruppe. Udvalgsformændene for de øvrige stående udvalg inviteres med til mødet med henblik på at få indsigt og inspiration, som kan anvendes i de øvrige udvalgs processer med at udarbejde langsigtede mål og mål for år 2019.

Anden fase, efterår 2018

Klima- og Bæredygtighedsudvalget tager på rundtur til centrale partnere fra bl.a. erhvervsliv og borgerforeninger, hvor mulige partnersamarbejder omkring indsatser og initiativer afdækkes. Formålet er skabe en dialog og udveksle input til, hvordan borgerforeninger, brancheorganisationer m.fl. kan se sig selv deltage i arbejdet med at understøtte Bright Green Island-visionen.

På udvalgets møde ultimo maj forelægges et oplæg til, hvordan besøgsrunden tænkes planlagt.

Når besøgsrunden er tilendebragt, forventeligt ultimo 2018, vil Klima- og Bæredygtighedsudvalget i januar 2019 blive forelagt en sag, hvor mulige partnerskaber kan drøftes i forlængelse af de input, udvalget har modtaget.

På udvalgets møder i efteråret vil der ske en løbende opsamling på de udførte besøg.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Punkt 5: Nedbringelse af CO2-udledning på transportområdet

Åbent punkt

5 Nedbringelse af CO2-udledning på transportområdet

00.22.00A00-0001

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Klima- og Bæredygtighedsudvalget	30-04-2018	5	

Hvem beslutter

Klima- og Bæredygtighedsudvalget beslutter.

Resumé

Klima- og Bæredygtighedsudvalget drøftede på møde i februar 2018, hvilke af de to drivmidler, el eller biogas, der skulle arbejdes videre med i forhold til transport på Bornholm. En af konklusionerne på energi- og ressourceworkshoppen, der blev afholdt den 4. april 2018, var, at det ikke er rentabelt at satse på biogas til transport, men derimod el.

Klima- og Bæredygtighedsudvalget skal derfor igangsætte en proces der afdækker, hvilke muligheder Bornholms Regionskommune har for at understøtte en indsats for at øge mængden af el i transport.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren for Natur, Miljø og Fritid indstiller,

- at administrationen undersøger, hvilke muligheder BRK har for understøtte et mål om at mest mulig transport benytter el som drivmiddel frem for fossile brændstoffer.

Klima- og Bæredygtighedsudvalget den 30. april 2018:
Udsat.

Sagsfremstilling

Det overordnede spørgsmål er hvilken indsats, der skal gøres for at få mest mulig transport til at bruge el fremfor fossile brændstoffer og dermed reducere CO2-udledningen.

For **persontrafik** er der forskellige muligheder, der kan være interessante at undersøge nærmere, herunder hvilke muligheder BRK kan have for at "flytte" bilisme fra privat til "offentlig"/fælles.

Et begreb som 'mobility as a service', der fx kan bestå af en eller anden form for abonnementsordning for borgere i forhold til et eller flere transportmidler, kan også være interessant at undersøge nærmere, ligesom BRKs muligheder for samarbejde med private aktører vil være et relevant del-element til opfyldelse af målet om CO2-reduktion.

Hvad angår **godstransport**, kunne det fx være relevant at spørge aktørerne på området, hvilke elementer, de selv forestiller sig at kunne bidrage med, fx i en form for partnerskabsaftale.

Endelig kan man nævne transporten **til og fra** Bornholm, der står for en del CO2-udledning. Her kunne kommunen undersøge om der kunne være interesse for udbydere i at medvirke til at styrke både deres egen og Bornholms grønne profil.

Disse spørgsmål kræver en nærmere afdækning, hvilket betyder at administrationen om ca. 6 måneder vil forelægge KBU et beslutningsoplæg der skal klargøre, om det er noget udvalget ønsker at arbejde videre med.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Punkt 6: Dialogmøde d. 3. maj 2018 om tilflytning og bolig

Bilag

Cowi rapport - Flytteanalyser og Kommunaløkonomi for Bornholm

Åbent punkt

6 Dialogmøde d. 3. maj 2018 om tilflytning og boliger

00.15.02G01-0029

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Klima- og Bæredygtighedsudvalget	30-04-2018	6	

Hvem beslutter

Klima- og Bæredygtighedsudvalget

Resumé

Kommunalbestyrelsen har en vision om at Bornholm skal være 42.000 indbyggere i år 2028. En analyse af fremtidens boligbehov på Bornholm viser, at der også med den nuværende befolkningsstørrelse og sammensætning vil være behov for omkring 1.000 flere boliger i år 2025: der bliver behov for flere ældrevenlige boliger, flere boliger til singler og så vil der være behov for flere store boliger. Lykkes det at skabe denne befolkningstilvækst på ti år, vil behovet for flere boliger blive markant større. Torsdag den 3. maj 2018 afholdes et dialogmøde for indbudte samarbejdspartnere, hvor der er fokus på, hvordan der kan skabes fremtidige boliger øen.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller at:

- Klima- og Bæredygtighedsudvalget tager punktet til efterretning.

Klima- og Bæredygtighedsudvalget den 30. april 2018:

Taget til efterretning.

Sagsfremstilling

Kommunalbestyrelsen har en vision om at Bornholm skal være 42.000 indbyggere i år 2028. Det kræver tilflytning og nye boliger på øen. En analyse af fremtidens boligbehov på Bornholm viser, at der også med den nuværende befolkningsstørrelse og sammensætning vil være behov for byggeri af nye boliger.

Helt konkret vurderer COWI, der har udarbejdet analysen for Bornholms Regionskommune, at behovet uden øget tilflytning vil være omkring 1.000 flere boliger i år 2025. Behovet øges som konsekvens af flere forhold. Bornholms demografiske udvikling betyder, at der i 2025 vil være markant flere ældre, hvilket i sig selv øger behovet for ældrevenlige boliger. Dertil kommer, at ændrede familiemønstre, hvor flere lever som singler, medfører ændrede behov. Sidst men ikke mindst viser den generelle landstendens, at boligerne vokser, idet danskerne kræver flere kvadratmeter per person set i forhold til tidligere.

Lykkes det at skabe denne befolkningstilvækst på ti år, vil behovet for flere boliger blive markant større.

Torsdag den 3. maj 2018 afholdes et dialogmøde, hvor der er fokus på, hvordan der kan skabes fremtidige boliger øen. Her går de to politiske udvalg: Klima- og Bæredygtighedsudvalget samt Job-, Udvikling- og Fritidsudvalget i dialog med indbudte samarbejdspartnere heriblandt

entreprenører, boligforeninger, store virksomheder, ejendomsmæglere, investorer og boligorganisationer.

På dialogmødet vil kommunen gå i dialog med de indbudte samarbejdspartere om hvad kommunen kan gøre for at fremme processen om at etablere nye boliger. Udlagte arealer til bebyggelse præsenteres og nye muligheder drøftes.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Punkt 7: Sager til høring i Ældreråd og Handicapråd

Åbent punkt

7 Sager til høring i Ældreråd og Handicapråd

00.01.00P35-0101

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Klima- og Bæredygtighedsudvalget	30-04-2018	7	

Indstilling og beslutning

Klima- og Bæredygtighedsudvalget den 30. april 2018:
Ingen.

Punkt 8: Gensidig orientering

Åbent punkt

8 Gensidig orientering

00.01.00P35-0101

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Klima- og Bæredygtighedsudvalget	30-04-2018	8	

Klima- og Bæredygtighedsudvalget den 30. april 2018:
Orientering givet.